

CENTENARI MIGUEL HERNÁNDEZ

1910 - 1942

Miguel Hernández Gilabert (Oriola, Baix Segura, 30 d'octubre de 1910 - Alacant, L'Alacantí, 28 de març de 1942) és un dels poetes i dramaturgs més representatius de la poesia espanyola del primer terç del segle XX.

Biografia

Fill d'una família humil d'Oriola propietària d'un ramat de cabres, fins als 15 anys va tenir una escolaritat normal. Posteriorment va haver de deixar l'escola per necessitats de la seva família per dedicar-se a fer de pastor i a repartir llet. Això no el va fer deixar de banda la seva passió per la lectura. Va freqüentar les biblioteques públiques i el canonge Luis Almach li va facilitar llibres clàssics i de mística. També va llegir l'alacantí Gabriel Miró. Assistia a una petita tertúlia d'amics, entre els quals destaca José Marín Gutiérrez, que escriuria diversos assaigs i que firmaria amb el pseudònim de Ramón Sijé. Hernández lamentarà la mort del seu amic en una de les joies de la poesia clàssica espanyola, l'*Elegía a Ramón Sijé*. També hi seran Fenoll i Manuel Molina. A partir d'aquell moment, els llibres seran la seva principal font d'educació, convertint-se en totalment autodidacte. Els grans autors del "Segle d'Or" de la cultura espanyola - Miguel de Cervantes, Lope de Vega, Pedro Calderón de la Barca, Garcilaso de la Vega i, sobretot, Luis de Góngora, es convertiran en els seus mestres.

L'any 1930, comença a publicar poemes al setmanari *El Pueblo* d'Oriola i al diari *El Día*. L'any següent apareix de forma més regular a publicacions locals com *Actualidad* o *Destellos*. Fa llavors el seu primer viatge a Madrid amb el propòsit de guanyar-se la vida iniciant una carrera literària. Contacta amb Ernesto Giménez Caballero, fundador i director de *La Gaceta Literaria*, publicació vanguardista molt representativa de la Generació del 27, però no aconsegueix que li publiquin res ni li atorguen cap feina i torna a Oriola. Llegeix poemes del 27 (Gerardo Diego, Rafael Alberti, etc.) i també Luis de Góngora. Publica a Múrcia el primer dels seus llibres poètics, *Perito en lunas* (1933), una col·lecció d'octaves reals molt marcada per la poètica del Culteranisme; a Madrid publica l'auto sacramental *Quien te ha visto y quien te ve, y sombra de lo que eras*, a la revista *Cruz y Raya* que dirigeix José Bergamín.

Després d'aquest inici va a Madrid per segona vegada per obtenir feina, aquesta vegada de forma més fructífera, ja que aconsegueix, primer, ser nomenat col·laborador a les *Misiones Pedagógicas* i, més tard, l'escullen com a secretari i redactor de l'enciclopèdia *Los toros*. Col·labora, a més, assíduament a *Revista de Occidente*. La seva amistat amb Maruja Mallo li inspira part dels sonets de *El rayo que no cesa*. Es presenta a Vicente Aleixandre i fa amistat amb ell i amb Pablo Neruda; aquest és l'origen de la seva breu etapa dins el surrealisme. La seva poesia esdevé llavors més social i manifesta un compromís amb els més pobres i desfavorits. Al desembre de 1935 mor el seu amic Ramón Sijé, i

Hernández li dedica la famosa elegia, que provoca l'entusiasme de Juan Ramón Jiménez expressat a una crònica del diari *El Sol*.

Miguel Hernández era comunista des dels 26 anys. Quan esclata la Guerra Civil Espanyola s'allista al bàndol republicà. Figura al 5è Regiment i passa a altres unitats als fronts de la batalla de Terol, Andalusia i Extremadura. En plena guerra, aconsegueix fer una breu visita a Oriola per casar-se el 9 de març de 1937 amb Josefina Manresa. Als pocs dies ha de marxar al front de Jaén. L'estiu de 1937 va assistir al II Congrés Internacional d'Escriptors Antifeixistes celebrat a Madrid i València, i després va viatjar a la URSS en representació del govern de la República, d'on va tornar l'octubre i va escriure el drama *Pastor de la muerte* i nombrosos poemes més recollits posteriorment a la seva obra *El hombre acecha*. Al 1938 neix el seu primer fill, Manuel Ramón, que mor als pocs mesos i a qui està dedicat el poema *Hijo de la luz y de la sombra* i altres reollits al *Cancionero y romancero de ausencias*. Al gener de 1939 neix el segon fill, Manuel Miguel, a qui va dedicar des de la presó les *Nanas de la cebolla*. Escriu un nou llibre: "Viento del pueblo".

A l'abril, el general Franco declara la fi de la guerra. El seu amic Cossío s'ofereix per acollir-lo a Tudanca. No obstant això, decideix anar a Oriola malgrat el perill que això suposa, i d'allà va fins a Sevilla i intenta creuar la frontera de Portugal per Huelva, però la policia del règim de Salazar l'entrega a la Guàrdia Civil. És empresonat a Sevilla i d'allà el traslladen al penal de Torrijos a Madrid. Gràcies a les gestions de Pablo Neruda davant d'un cardenal, al setembre de 1939, el posen en llibertat inesperadament sense ser processat. Torna a Oriola i és delatat i detingut, i quan es va trobar a la presó de la plaça de Conde de Toreno a Madrid, és jutjat i condemnat a mort al març de 1940. Cossío i altres amics intel·lectuals advoquen per ell i se li commuta la pena per la de trenta anys. Passa a la presó de Palencia al setembre de 1940 i al novembre al penal d'Ocaña. A la presó coneix a Antonio Buero Vallejo, qui li fa un retrat a carbonet. Al 1941, és traslladat al Reformatori d'Adults d'Alacant. Emmalalteix; de la bronquitis passa al tifus, i aquest es complica amb una tuberculosi. Se li ofereix penicil·lina a canvi que abjuri del seu ateisme, però ell s'hi nega. Mor a la infermeria de la presó alacantina a les 5.30 h de la matinada del 28 de març de 1942 amb 31 anys d'edat. L'enterren al nínxol número 1009 del del cementiri de *Nuestra Señora del Remedio* d'Alacant dos dies després de la seva mort.

Font: "Miguel Hernández Gilabert", *Wikipèdia*

Obra

Poesia

Perito en lunas Murcia: La Verdad, 1933 (Pròleg de Ramón Sijé)

El rayo que no cesa Madrid: Héroe, 1936

Viento del pueblo. Poesía en la guerra Valencia: Socorro Rojo Internacional, 1937 (Pròleg de Tomás Navarro Tomás)

El rayo que no cesa Buenos Aires: Espasa-Calpe, 1949 (Pròleg de José María Cossío, inclou poemes inèdits)

Seis poemas inéditos y nueve más Alicante: Col. Ifach, 1951

Obra escogida Madrid: Aguilar, 1952 (Inclou poemes inèdits)

Cancionero y romancero de ausencias (1938-1941) Buenos Aires: Lautaro, 1958 (pròleg d'Elvio Romero)

Antología Buenos Aires: Losada, 1960 (Selecció i pròleg de Mª de Gracia Ifach; inclou poemes inèdits)

Obras completas Buenos Aires: Losada, 1960 (Ordenada per E. Romero. Pròleg de Mª de Gracia Ifach)

El hombre acecha Santander: Diputación, 1961 (Facsímil de la primera edició de 1939 perduda a impremta)

Obra poética completa Madrid: Zero, 1979 (Introducció, estudi i notes de Leopoldo de Luis y Jorge Urrutia)

Veinticuatro sonetos inéditos Alicante: Instituto de estudios Juan Gil-Albert, 1986 (Edició de José Carlos Rovira)

Teatre

Quien te ha visto y quien te ve y sombra de lo que eras Madrid, 1929

El labrador de más aire Valencia: Nuestro Pueblo, 1937

Teatro en la guerra Alicante: Socorro Rojo Internacional, 1938

Material a la biblioteca relacionat amb MIGUEL HERNÁNDEZ

Poesia

Hernández, Miguel *Antología poética. El labrador de más aire*. Madrid: Taurus, 1990. Sig.: **P HER**

Hernández, Miguel *Antología poética*. Madrid : Espasa-Calpe, 2010. Sig.: **P HER**

Hernández, Miguel *El hombre y su poesía*. Madrid: Ed. Cátedra, 1997. Sig.: **P HER**

Hernández, Miguel *Obra poética completa*. Bilbao: Ed. Zero, 1976 Sig.: **M P HER**

Hernández, Miguel *Obra poética completa*. Madrid: Alizanza, 1982. sig.: **P HER**

Hernández, Miguel *Poemas*. Barcelona: Plaza & Janés, 1967. Sig.: **P HER**

Hernández, Miguel *Poemas de adolescencia. Perito en lunas. Otros poemas*. Buenos Aires: Ed. Losada, 1971. Sig.: **M P HER**

Hernández, Miguel. *Poesías de Miguel Hernández para adolescentes y jóvenes*. Ed. Germán Díez Barrio. Madrid : Editorial CCS, 2010. Sig.: **P HER**

Hernández, Miguel *El Rayo que no cesa*. Madrid : Alianza, 2010. Sig.: **P HER**

Hernández, Miguel *Viento del pueblo*. Madrid: Ed. Cátedra, 1995. Sig.: **P HER**

Música

Serrat, Joan Manuel. *Miguel Hernández*. Madrid: Serdisco, 1993. Sig.: **CD 4 SER**

Guzmán, Josep Lluís. *Dos poemas de Miguel Hernández*. Sabadell: Ed. La mà de guido, 1996. Sig.: **PARTITURES GUZ**

Infantil

Hernández, Miguel. *4 poemas de Miguel Hernández y una canción de cuna*. Ilustraciones de José Aguilar. Valencia: Versos y trazos, 2006. Sig.: **I P HER**

Ferris, José Luis. *Miguel Hernández : mi primer libro sobre*. Madrid : Anaya, 2010. Sig.: **I1 0**

Navarro Durán, Rosa. *La Vida y poesía de Miguel Hernández contada a los niños*. Barcelona : Edebé, 2010. Sig.: **I B Hernández**

Biografía i crítica de l'obra

Martín, Eutimio. *El Oficio de poeta Miguel Hernández*. Madrid: Aguilar, 2010. Sig.: **B Hernández**

Cano Ballesta, Juan. *La poesía de Miguel Hernández*. Madrid: Ed. Gredos, 1971. Sig.: **860 Hernández CAN**

Hernández, Miguel. *Miguel Hernández*. Edició de Maria de Gracia Ifach. Madrid: Taurus, 1988. Sig.: **860 Hernández HER**

Ifach, María de Gracia. *Miguel Hernandez, rayo que no cesa*. Esplugues de Llobregat: Plaza & Janes, 1975. Sig.: **M 92 Hernández IFA**

Riquelme, Jesucristo. *Miguel Hernández : un poeta para espíritus jóvenes*. Valencia : ECIR, 2009. Sig.: **860 Hernández RIQ**

Zardoya, Concha. “El Mundo poético de Miguel Hernández” dins *íd. Poesía española del siglo XX : IV*. Madrid : Gredos, 1974, p. 37-123. Sig. **860”19” ZAR**

Artículos de revista

Arévalo, Guillermo Alberto. “Miguel Hernández: cien años de vientos del pueblo”, *Claves de razón práctica*, núm. 204, p. 46-52

“Hernández, Rosales : hoy es siempre todavía : del centenario y la polémica existencia de la Generación del 36”; coord. Noemí Montetes-mairal, *Quimera*, núm. 319 (junio 2010), p. 23-48

Huerta Calvo, Javier. “Miguel Hernández, oficio de poeta, oficio de vivir”, *Leer*, núm. 211 (abril 2010), p. 36-40

“Miguel Hernández (1919-2010), presencia de una ausencia”. Monográfico coordinado por Jorge Urrutia y Francisco Estévez, *Ínsula*, núm. 763-764 (julio-agosto 2010)

Polo, Higinio. “Miguel Hernández, cuando cañoneaban Madrid”, *El Viejo Topo*, núm. 272 (septiembre 2010), p. 8-18

Webgrafia

Asociación Amigos de Miguel Hernández [Recurs electrònic]. Disponible a:
<http://www.amigosmiguelhernandez.org/>

Fundación Cultural Miguel Hernández [Recurs electrònic]. Disponible a:
<http://www.miguelhernandezvirtual.es/new/>

Miguel Hernández [Recurs electrònic]. Madrid : Sociedad Estatal de Conmemoraciones Estatales. Disponible a: [http://www.secc.es/ficha_conmemoraciones.cfm?id=3472]

Miguel Hernández. Biografía [Recurs electrònic]. Instituto Cervantes. Disponible a:
http://www.cervantes.es/bibliotecas_documentacion_espanol/biografias/manila_miguel_hernandez.htm

Miguel Hernández [Recurs electrònic]. Oriola : Asociación Cultural Orihuela 2010. Disponible a: http://www.2m10.com/miguel_hernandez.asp

Miguel Hernández : [artículos publicats a Orihuela Digital] [Recurs electrònic]. Disponible a:
http://www.orihueladigital.es/google_resultados.htm?cx=partner-pub-4770183637140033%3A1fhusb-ph2v&cof=FORID%3A10&ie=ISO-8859-15&q=miguel+hernandez&sa=Buscar&siteurl=www.orihueladigital.es%2Fgoogle.htm#1124

Poemas de Miguel Hernández [Recurs electrònic]. Disponible a:
http://www.poesi.as/Miguel_Hernandez.htm

Miguel Hernández [Recurs electrònic]. Disponible a:
<http://amediavoz.com/hernandez.htm>

Asociación de Casas-Museo y Fundaciones de escritores [Recurs electrònic]. Disponible a:
http://www.museosdeescritores.com/ESP_II/autor/mhernandez.htm

Miguel Hernández [Recurs electrònic]. Disponible a:
<http://usuarios.multimania.es/mhernandez/>

Miguel Hernández [Recurs electrònic]. Disponible a:
<http://www.elpais.com/todo-sobre/persona/Miguel/Hernandez/2595/>

Miguel Hernandez, el poeta en Peñaranda [Recurs electrònic]. Disponible a:
<http://www.fundaciongsr.com/blogs/miguelhernandez/>

Centenari Miguel Hernández 1910-2010

Amb motiu del centenari del naixement del poeta Miguel Hernández, la Biblioteca Fages de Climent disposa d'un material didàctic editat per la Sociedad Estatal de Conmemoraciones Culturales (SECC) i la Fundació Germán Sánchez Ruipérez. El lot està disponible pels centres d'ensenyament de l'Alt Empordà que ho sol·licitin.

Els materials i les activitats pedagògiques proposades estan inclosos en una caixa de gran format que conté un llibre amb textos i dades biogràfiques i un altre amb idees per a celebrar el centenari. El lot inclou també un volum de gran format amb tretze cartells (50x70 cm.), a cadascun dels quals es recull un dels tretze poemes seleccionats i un CD d'àudio amb la locució dels poemes elegits a càrrec de Liberto Rabal.

Part d'aquest material també està disponible en format PDF a la pàgina web de la [Sociedad Estatal de Conmemoraciones Culturales](#).

Biblioteques escolars, universitàries i especialitzades interessades en rebre també un exemplar d'aquest material poden demanar-lo a biblioteques.info@gencat.cat.

BIBLIOTECA FAGES DE CLIMENT

FIGUERES

Nota: podeu consultar la versió digital d'aquesta guia a <http://www.bibliotecadefigueres.cat/Fons/FSGuias.aspx>